

ÀMBIT DE LLENGÜES

(Llengua catalana i literatura, llengua castellana i literatura, llengües estrangeres)

El batxillerat és la continuació de l'escolarització obligatòria i l'inici estructurat de la formació científica. Per tant, ha de tenir com a finalitat la consolidació dels aprenentatges bàsics que necessita qualsevol ciutadà o ciutadana per esdevenir participant crític en la vida social, i també ha de preparar l'alumnat per a la recerca i el tractament de la informació propis de l'ensenyament superior, tot garantint la necessària coherència i equilibri de la formació humanística.

En coherència amb els currículums de l'educació primària i l'educació secundària obligatòria, en el batxillerat també cal articular i coordinar els ensenyaments de les diferents llengües que s'ensenyen al centre. Per això, l'esquema del currículum és el mateix. Molts dels elements estan estretament relacionats i posen de manifest que l'objectiu central de l'ensenyament i aprenentatge de totes les llengües és el desenvolupament de la competència plurilingüe i intercultural.

Per a la consolidació dels aprenentatges bàsics realitzats durant l'educació obligatòria, les matèries lingüístiques, de llengua i literatura, s'han de centrar fonamentalment en els aspectes de la cultura humanística de la formació de l'alumnat i en el desenvolupament de les capacitats comunicatives afavoridores de les capacitats d'anàlisi, síntesi i crítica per a l'accés i elaboració de la informació que es genera en la nostra societat, cosa que es produeix sobretot en l'ús dels mitjans de comunicació de massa i les TIC; s'han de centrar també en el desenvolupament de la potenciació de les actituds positives davant la diversitat i pluralitat de la nostra societat.

Pel que fa a la iniciació en la recerca, cal una articulació eficaç de les propostes d'ensenyament dels recursos lingüístics des de les matèries lingüístiques i les no lingüístiques, a fi que aquest desenvolupament sigui el més harmònic i eficaç possible. Cal que, en finalitzar el batxillerat, l'alumnat esdevingui un bon receptor i emissor que participa en interaccions comunicatives. Per tant, és necessari que domini els diferents tipus de discurs però, de manera especial, els discursos acadèmics que li permetin interaccionar i construir el coneixement necessari en els àmbits social, científic, tècnic, cultural i literari. Es tracta de potenciar aquest domini en les llengües del país, però també en una o dues llengües estrangeres, amb un enfocament clarament funcional en els àmbits curriculars no lingüístics.

Els objectius d'aprenentatge lingüístic i comunicatiu no són exclusius del treball acadèmic de les matèries lingüístiques, sinó que han de ser compartits per totes les matèries i àmbits d'ensenyament i aprenentatge del batxillerat.

L'ensenyament de les llengües s'ha de fer a partir del seu ús en situacions comunicatives diverses que l'omplin de significat. Això suposa que, en les activitats d'ensenyament i aprenentatge de les diferents matèries cal considerar com a element central els continguts propis de cadascuna. En el cas de les matèries lingüístiques, el contingut específic és la literatura (oral i escrita) i les construccions lingüístiques i audiovisuals pròpies dels diferents mitjans de comunicació i tot allò que es pot relacionar amb la funció estètica de la llengua.

L'estudi de la literatura és un objectiu central de l'ensenyament i aprenentatge de llengües; a partir de la lectura, l'anàlisi, la reflexió, la interpretació i l'ús dels textos literaris serà possible mostrar les veritables capacitats de l'instrument lingüístic. El contacte i l'estudi de les obres més rellevants de la tradició literària dels nostres àmbits lingüístics ha de ser un motiu d'enriquiment que només el professorat de la matèria pot propiciar. A partir d'aquest context cal afavorir l'anàlisi i explicació dels fets literaris, situats en el seu context social, històric i cultural, per poder procedir a la crítica que representa la interpretació i presa de posicions. Les activitats es basaran sobretot en la lectura i la comprensió dels textos, la qual cosa farà possible la redacció d'anàlisis, comentaris, explicacions i crítiques. Així mateix, com a tasca complementària es poden tenir en compte també els exercicis de versionament i imitació.

Actualment l'aprenentatge lingüístic no pot oblidar el paper que hi tenen els mitjans de comunicació i les tecnologies de la informació i la comunicació. Cal facilitar les eines necessàries per comprendre i interpretar críticament els seus productes, com són la publicitat i els diferents programes o gèneres, amb una atenció especial a les especificitats de les llengües i els llenguatges audiovisuals amb què es construeixen les seves produccions. Això contribueix a construir també la capacitat per esdevenir productor i comunicador de missatges susceptibles de ser vehiculats mitjançant diferents mitjans i tecnologies (competència mediàtica i digital).

Un dels eixos fonamentals en les matèries lingüístiques (com ja s'ha vist en els altres nivells educatius) és la competència plurilingüe i intercultural, que ha de ser a la base de tots els processos d'ensenyament i aprenentatge de les llengües i la literatura; les propostes del Marc Europeu Comú de Referència han de ser el substrat sobre el qual construir l'ensenyament i aprenentatge de les llengües.

L'aprenentatge de llengües estrangeres, i més en un context de bilingüisme, contribueix decisivament a l'educació lingüística integral de l'alumnat de batxillerat, tal com es descriu en aquesta introducció, i aporta una perspectiva privilegiada per abordar la reflexió sobre el binomi llengua-comunicació des de la distància a la llengua objecte d'estudi, en què se situa el parlant-aprenent. Des d'aquest emplaçament distanciat, el parlant-aprenent es troba en posició per abordar, per exemple, les relacions entre llengua i cultura, reflexionar sobre similituds i diferències de tipus pragmàtic o cultural entre llengües, prendre consciència sobre les diferents interpretacions que des d'altres societats es fan dels mateixos fets, o de les diferents formes que llengües i cultures tenen de configurar les regles de funcionament del sistema lingüístic, ja siguin regles gramaticals, fonològiques, pragmàtiques o discursives.

La lectura de textos en llengua estrangera es conforma, també, com a entorn privilegiat per a la presa de consciència sobre estratègies de lectura i sobre formes diferents d'abordar textos diferents.

El currículum de llengües estrangeres participa dels mateixos objectius globals i fonaments metodològics integradors que el currículum de llengua i literatura (catalana i castellana). Tanmateix, la limitació en quantitat i intensitat de contacte amb la llengua meta circumscrita a unes poques hores a la setmana obliga a una gradació del conjunt de competències meta plantejades i a la prioritització d'àmbits de competències per sobre d'uns altres. L'objectiu ideal a assolir no és el d'un parlant que s'acosti al parlant nadiu, sinó el d'un usuari eficaç de la llengua meta en activitats de comunicació real. Així, l'eficàcia en la comunicació dels significats desitjats pels parlants-aprenents es prioritza per damunt de la seva correcció formal. Les activitats d'interacció i producció oral es prioritzen per sobre de la producció escrita, i la comprensió funcional i crítica de textos autèntics es més rellevant per les necessitats dels usuaris que la lectura unívoca centrada en la descodificació literal de paraules, oracions i paràgrafs expressament construïts per exhibir determinats aspectes formals de la llengua meta.

El Consell d'Europa recomana que els països membres de la Unió Europea facilitin als seus ciutadans i ciutadanes formació lingüística funcionalment operativa també en una segona llengua estrangera. En les aules de segones llengües estrangeres, la gradació de metes és encara més urgent. Sembla convenient que des de la segona llengua estrangera es faci un esforç per aprofitar tots els coneixements i capacitats transferibles que els aprenents han adquirit o que estan en procés d'adquisició en les altres llengües de les quals tenen un nivell més avançat.

Competències específiques de l'àmbit de llengües

Una de les prioritats de tot el procés d'aprenentatge i, molt especialment, de les matèries lingüístiques és aconseguir dotar l'alumnat de competència comunicativa. El desenvolupament d'aquesta competència comporta el diferent domini de llengües, tant oralment com per escrit, en múltiples suports i amb el complement dels llenguatges audiovisuals. Per la seva naturalesa, ha d'esdevenir una eina important per aprendre a aprendre i ha de possibilitar la interacció eficaç amb l'entorn. El treball amb una bona varietat de contextos i finalitats determinarà l'assoliment d'aquest objectiu.

Aquesta competència es desenvolupa en totes les matèries i, per tant, demana la coordinació del professorat del centre per afavorir-la. A més, cal tenir molt en compte la importància de la mediació i interacció oral com a eines per a la resta dels aprenentatges. El Marc europeu comú de referència de les llengües és un instrument vàlid que contribueix a definir de manera operativa les diferents subcompetències i els diferents nivells d'assoliment de la competència comunicativa.

Les matèries lingüístiques tenen una responsabilitat plena en el desenvolupament de la competència estètica i literària, si tenim en compte que

la literatura és la màxima expressió de les possibilitats d'una llengua i una eina immillorable per a l'anàlisi, el coneixement i la reflexió sobre l'experiència humana. Així mateix, avala les possibilitats expressives i creatives de les llengües i afavoreix el desenvolupament de la pròpia competència comunicativa. A més, és la base de construccions artístiques en altres formats expressius, com ara el cinema, les cançons, etc.

La competència plurilingüe i intercultural completa els plantejaments monolingües presents en moltes de les propostes lingüístiques. En l'àmbit de l'ensenyament de les llengües esdevé un nucli articulador dels seus aprenentatges, ja que planteja l'estudi de la diversitat i de la variació lingüística com un eix per desenvolupar el pensament propi i la pròpia identitat, i per aprofundir en la representació, la interpretació i la comprensió de la realitat que ens envolta. En aquest punt caldrà tenir en compte les propostes del Marc europeu comú de referència, substrat sobre el qual cal construir l'ensenyament i aprenentatge de les llengües.

Les matèries lingüístiques participen també, com la resta de matèries d'aprenentatge, en el compromís de dotar l'alumnat de la competència en la recerca i el tractament de la informació. Els aspectes propis de l'àmbit se centren en la recerca i reflexió sobre l'entitat de la llengua i els llenguatges, i els múltiples aspectes de la reflexió literària. Sens dubte serà necessària una tasca important de coordinació amb la resta de l'equip docent per consensuar estratègies i itineraris que facilitin els mètodes de recerca, la sistematització de la informació, l'ús de les diferents fonts i la planificació i elaboració del producte final.

Contribució de l'àmbit de llengües a les competències generals del batxillerat

L'àmbit de llengües contribueix de manera directa al desenvolupament de les competències generals comunicativa, de recerca i tractament de la informació. Així mateix, contribueix també en el desenvolupament de les competències digital, personal i interpersonal i en el coneixement i interacció amb el món, ja que en l'àmbit de llengües cal considerar l'ús de les tecnologies, eina imprescindible en qualsevol dels camps d'estudi, professionals o del treball; el paper que té la dimensió plurilingüe i intercultural en el desenvolupament de la competència personal i interpersonal, i el paper de la dimensió estètica i literària com a constructora de representacions de la realitat: la metàfora i la creativitat són eines necessàries, en general, per poder interpretar adequadament el món i actuar raonadament.

Estructura dels continguts

Els continguts de les matèries lingüístiques es presenten en quatre apartats: dimensió comunicativa; dimensió estètica i literària; dimensió plurilingüe i intercultural i dimensió de recerca i tractament de la informació.

Llengua catalana i literatura, llengua castellana i literatura

Els continguts de la matèria de llengua i literatura (catalana i castellana), en el primer curs, se centren en la dimensió estètica i literària. Aquesta dimensió és

un dels apartats propis i fonamentals de la matèria i, tenint en compte la diversitat de suports en què es poden presentar les obres, ha de ser l'origen i motor de moltes de les activitats de la matèria. Els continguts tenen com a eix l'hàbit de la lectura i el desenvolupament de la competència de lector literari (aspecte fonamental i eix per a les activitats de reflexió i aprenentatge de la llengua i la literatura); els tòpics, els moviments i els gèneres literaris; i l'expressió personal.

En el segon curs, els continguts se centren en la dimensió comunicativa i la dimensió plurilingüe i intercultural. La dimensió comunicativa planteja els eixos per a l'ús comunicatiu de la llengua i dels llenguatges (elements compartits amb la resta de matèries) amb els recursos necessaris per a la participació en interaccions i la comprensió i producció de discursos orals, escrits i audiovisuals. La reflexió metalingüística necessària per al control, comprensió i correcció de les produccions apareix aquí com a clar referent de la funcionalitat que han de tenir aquests coneixements, superant una visió purament gramaticalista de l'aprenentatge d'una llengua.

La dimensió plurilingüe i intercultural, que cal treballar coordinadament amb els continguts de la llengua estrangera, pren com a punt de partença la reflexió metalingüística que afavoreix les transferències d'aprenentatges necessàries per al desenvolupament de la competència plurilingüe i intercultural. Els continguts se centren en els coneixements, procediments i actituds que cal emprar per afrontar la pluralitat de la nostra societat.

La dimensió de la recerca i tractament de la informació, present en els dos cursos, es pot considerar com una part de la dimensió comunicativa orientada a la iniciació en el camp de la investigació, que és un dels objectius centrals dels estudis superiors.

Per desenvolupar els continguts cal la coordinació entre el professorat de totes dues matèries de llengua i literatura. Cada centre ha de dissenyar un projecte propi, de manera que s'evitin repeticions i s'afavoreixin relacions significatives.

Llengües estrangeres

Els continguts de llengües estrangeres es presenten repartits en dos cursos. La seva organització no es presenta en llistes desvinculades, sinó més aviat com un conjunt de continguts que s'aborden preferiblement a primer o a segon i que es reprenen de manera cíclica en un procés d'augment progressiu de la complexitat de l'actuació de l'aprenent.

Els continguts de la matèria de llengua estrangera comparteixen amb les de català i castellà l'estructuració en quatre dimensions amb el benentès que, en el cas de la llengua estrangera, el treball s'organitzarà principalment a partir de la dimensió comunicativa.

Els continguts de primer i segon presenten petites variacions, i s'ha d'entendre que la progressió de primer a segon curs ve marcada principalment per la prioritització a primer de batxillerat dels continguts integrats a l'àmbit de la

comunicació oral; les millores progressives en fluïdesa, complexitat, cohesió, coherència, adequació i correcció formal dels enunciats produïts o descodificats per l'aprenent; la progressiva capacitat d'abordar temes més allunyats de la pròpia experiència personal, els quals poden ser presentats de manera més abstracta, i d'abordar tasques de més alta demanda cognitiva; i la lleugera disminució dels suports per a la comprensió i expressió de missatges durant la realització de les tasques.

En qualsevol cas, s'ha d'entendre que tots els continguts propis de primer de batxillerat són, per totes aquestes raons, continguts propis també de segon, i que el fet que determinats continguts estiguin situats preferiblement a segon no implica que a primer curs no es puguin portar a terme activitats introductòries que preparin l'estudiant per al treball més sistematitzat a segon curs.

Connexió amb altres matèries

Des de la perspectiva de la construcció dels sabers propis de cada matèria, totes les matèries s'han de plantejar el treball coordinat de la competència comunicativa. Per aquest motiu, tots els continguts d'aquesta dimensió s'han d'interpretar en la clau de cadascuna de les matèries.

Si es pren com a referència l'aprenentatge de llengües estrangeres, el seu domini facilita l'accés i la transmissió de sabers en els diferents àmbits de coneixement acadèmic, alhora que aquests coneixements poden prendre noves perspectives en ser abordats com a temes de discussió en les classes de llengua estrangera. Així, doncs, tots aquests aspectes s'han d'atendre d'una manera especial quan com a llengua vehicular de les matèries no lingüístiques s'utilitzi alguna altra llengua que no sigui el català.

El mateix que s'ha dit respecte a la dimensió comunicativa cal aplicar-ho a la dimensió de recerca i tractament de la informació. Entre tot el professorat cal consensuar els continguts pensant, sobretot, en la realització del treball de recerca.

La coordinació, i tant com es pugui la integració, de totes les matèries lingüístiques és el primer que cal fer d'una manera global per aconseguir un bon domini de les llengües. Com diu el Marc europeu comú de referència, els humans tenim una competència subjacent comuna, la competència plurilingüe i intercultural, el desenvolupament de la qual demana una coherent coordinació de tot el professorat. Hi ha un primer nivell de coordinació, bàsic i imprescindible, que consistiria en la informació del que es fa en cadascuna d'aquestes matèries lingüístiques. L'ideal, però, serà l'articulació dels objectius i continguts.

En aquest camp hi ha molts elements que es poden compartir, tot evitant les repeticions inútils. Per exemple, en aquests continguts: ús de les estratègies necessàries per prendre la paraula o intervenir en el moment adequat i col·laborant perquè la interacció sigui reeixida; i per defensar els punts de vista personals amb precisió i respecte vers les altres persones. Lectura i treball sistemàtic de textos de tipologia diversa, amb interpretació guiada de les idees

complexes i posicionament crític davant del text literari, dels mitjans de comunicació o altres. Observació atenta de discursos de tota mena, identificació del registre lingüístic i del gènere o tipologia, si escau, i anàlisi pragmàtica dels discursos per a una captació rigorosa del contingut, a fi d'adoptar una posició crítica en la seva interpretació.

En un altre àmbit, les matèries lingüístiques tenen en comú amb l'àmbit de ciències socials l'aproximació a l'actualitat política, econòmica, social, cultural a través de la lectura de la premsa impresa o en format digital, i el visionament de noticiaris. Aquestes activitats afavoreixen el debat sobre les causes i conseqüències dels esdeveniments del nostre entorn, amb la qual cosa s'ofereix un terreny de reflexió totalment compartit amb les matèries de filosofia i ciutadania, història de la filosofia i història. Amb aquestes matèries caldrà establir una coordinació eficaç que eviti repeticions i que afavoreixi les necessàries transferències de recursos, principalment de coneixements i de procediments.

Així mateix, el treball sobre les manifestacions artístiques de la literatura universal o sobre el cinema permet explorar temes, obres i autors per mitjà d'una llengua estrangera i presenta oportunitats per abordar el valor de les diferents llengües i cultures.

Consideracions sobre el desenvolupament del currículum

L'aprenentatge de llengües no és el resultat de l'acumulació de sabers superposats, presentats de forma lineal sinó que cal assegurar que es reprenguin en cada curs de manera cíclica els diferents continguts. Per això és important l'elaboració d'un projecte propi de cada centre educatiu que precisi els continguts de manera que s'evitin repeticions i s'afavoreixin relacions significatives, tot evitant que cada un dels continguts sigui tractat aïlladament dels altres.

Llengua catalana i literatura, llengua castellana i literatura

Per al desenvolupament del currículum és molt necessària la coordinació de tot el professorat. Es tracta d'afavorir l'enfocament comunicatiu i la recerca i el tractament de la informació en relació amb tots els continguts de les matèries. El fet que totes les llengües tinguin una mateixa estructura de currículum i que el català i el castellà prenguin, a més, els mateixos continguts, n'hauria de facilitar l'acord. Per això, la planificació coordinada entre tot el professorat de llengües i entre aquest professorat i el de les altres matèries és essencial per garantir una millora substancial en l'educació lingüística integral de l'alumnat de batxillerat.

La llengua s'aprèn mitjançant el seu ús en situacions que incitin a l'ús de recursos variats. Per això, cal plantejar unitats d'ensenyament i aprenentatge-comunicació que afavoreixin les interaccions per aprendre, la reflexió sobre l'elaboració dels discursos i el treball col·laboratiu per tal de comunicar el coneixement elaborat o assolit.

Un element complementari afavoridor de l'aprenentatge de llengües és la presa de consciència sobre la relació entre els significats i les formes lingüístiques que vehiculen aquests significats. El treball de sensibilització sobre formes gramaticals, marcadors discursius, efectes pragmàtics dels enunciats, de la sintaxi de la imatge, etc., cal fer-lo a partir de les activitats de comunicació en situacions reals o simulades, que es desenvolupen a la classe de llengua.

Segons això, les seqüències de continguts no s'han de fer a partir de la lògica de les teories lingüístiques, literàries o dels llenguatges audiovisuals, sinó a partir d'unitats comunicatives, per fer possible la construcció de la pròpia consciència dels mecanismes de funcionament de les llengües i els llenguatges dels diferents sistemes de comunicació que la vehiculen en la nostra societat.

L'estudi de la literatura ha de partir del contacte directe amb les obres, la qual cosa fa necessari disposar de material que ajudi a la contextualització i a la interpretació d'acord amb les coordenades del moment de la creació. El nucli del treball de cada matèria (català i castellà) ha de ser la lectura d'obres completes o antologies de diferents gèneres. A partir d'aquestes lectures i l'anàlisi i contextualització bàsica per al reconeixement de les seves característiques, cal elaborar treballs que podran ser en diferents suports i formats, amb la qual cosa s'afavoreix l'assoliment de les eines bàsiques per a la realització del treball de recerca de batxillerat.

La lectura d'obres de literatura, de la premsa, l'escolta de cançons i recitals de poesia, l'assistència a obres teatrals i cinema, el visionament d'audiovisuals o d'altres, ha de permetre establir relacions entre textos, idees i situacions socials i històriques, com a eina per a la construcció de la pròpia identitat en integrar-se en la cultura oberta, viva, actual i diversa de la nostra societat. Per tant, cal guardar l'equilibri que contempli les obres de reconeguda vàlua que facin presents diferents tòpics, moviments i gèneres literaris i que rastregi les manifestacions populars i més properes a l'alumnat per cercar-hi els elements que poden motivar-los.

Els objectius fonamentals del treball sobre els textos seran l'estudi dels mecanismes característics del llenguatge literari, la vehiculació de valors, la potència expressiva, així com l'acostament a la realitat actual i a l'experiència pròpia, per tal d'establir un diàleg que faci esdevenir ben viu el llegat clàssic. Amb aquesta finalitat, entre altres, sembla adient tant el treball de recreació i de transformació en altres gèneres i formats, com la comparació, anàlisi i crítica de les diferents versions existents de les obres que són objecte d'estudi.

Atès que l'element estructurador de les activitats docents és el conjunt de continguts relacionats centralment amb la literatura i també amb els mitjans de comunicació cal assegurar que en les diferents llengües i cursos es tinguin en compte les diferents perspectives de l'estudi de cada un d'aquests continguts: els diferents gèneres/formats, els tòpics, els moviments literaris, etc.

La matèria es desenvolupa en dos cursos, però en fer-ho en les dues llengües, cal articular els continguts de manera que no es repeteixin innecessàriament, sinó que s'estableixin relacions significatives entre els aprenentatges.

Llengües estrangeres

Les llengües estrangeres s'aprenen principalment mitjançant l'ús. L'aprenentatge de llengües segueix un procés no lineal on l'usuari-aprenent construeix, posa a examen, verifica i reconstrueix hipòtesis sobre el funcionament de la llengua meta. Durant tot el procés l'aprenent, en el seu intent de codificar en llengua meta els seus propis significats, crea enunciats que es desvien de la norma. El pas per fases de creació d'enunciats agramaticals és un pas necessari en el procés d'aprenentatge, i els errors produïts pels usuaris-aprenents en les activitats comunicatives s'han d'entendre com a estadis indispensables en el procés d'adquisició i, alhora, com a elements que aporten al professorat pistes sobre el treball metalingüístic que de manera més o menys conscient porta a terme l'aprenent-usuari.

La interacció entre aprenent i expert o entre aprenents és alhora objectiu i mitjà essencial per a l'aprenentatge de llengües, per la qual cosa el fet de garantir l'ús normalitzat de la llengua meta com a llengua vehicular de l'aula és un principi metodològic irrenunciable al batxillerat. L'elecció de temes de conversa i debat per a l'aula de llengua estrangera ha de defugir dels habituals tòpics triats per exemplificar estructures gramaticals predeterminades i d'assumptes inicialment interessants que queden desvirtuats per la utilització de textos inautèntics, i ha d'optar per abordar temes que interpel·lin el jovent de manera que aquest s'impliqui en les converses o debats.

L'acostament a l'èxit comunicatiu ha de guiar de manera determinant la selecció d'objectius, continguts i activitats a les aules de llengües estrangeres. Pel que fa a la segona llengua estrangera s'ha d'assegurar almenys la capacitat de l'aprenent per funcionar com un usuari bàsic d'aquesta llengua. En el cas de la primera llengua estrangera la meta ha de ser el parlant en vies d'esdevenir un usuari independent, que pot comprendre les idees principals d'una informació clara sobre temes relatius a la feina, a l'escola, a l'oci, etc.; afrontar la major part de situacions lingüístiques que poden aparèixer quan es visiten altres països o es reben visitants; produir un discurs senzill i coherent sobre temes que li són familiars o d'interès personal; i descriure fets i experiències, somnis, esperances i ambicions, així com donar raons i explicacions de les opinions i projectes de manera breu.

L'ús de temes procedents de les matèries de llengües i literatura com a objecte de discussió a l'aula de llengua estrangera és pertinent i enriquidor, i dona peu a abordar de manera oberta continguts emmarcats en les dimensions plurilingüe i pluricultural, i estètica i literària de la matèria de llengua estrangera. Al seu torn, aquest procés contribueix de manera decisiva al desenvolupament de la capacitat de reflexió metalingüística i metadiscursiva de l'aprenent, la qual cosa repercuteix favorablement en la millora de les seves habilitats lingüístiques i comunicatives en les altres llengües que fa servir habitualment i/o que està en procés d'aprendre.

Semblantment al que es fa en català i castellà, cal aplicar estratègies de promoció de lectura extensiva a l'aula de llengua estrangera (biblioteca d'aula, book-crossing, etc.) amb obres adaptades o no interessants per als lectors i lectores als quals van adreçades que fomentin la lectura per plaer i millorin els

hàbits lectors. A més, les activitats de lectura guiada de fragments d'obres literàries i la lectura d'algunes obres completes curosament seleccionades contribueixen al desenvolupament de la competència literària i estètica.

La finalitat comunicativa de les tasques proposades ha de ser compresa i compartida pels aprenents, únic camí perquè les activitats es portin a terme amb alguna garantia d'èxit. La inclusió de temes de conversa o debat a l'aula relacionats amb autors o personatges literaris pot ajudar a millorar la cultura literària i històrica dels aprenents.

Les diferents possibilitats d'accés a la llengua estrangera (activitats extracurriculars, viatges, etc.) dels estudiants d'una mateixa aula de batxillerat fan necessària la previsió d'ajustaments per atendre la diversitat a l'aula.

Avaluació de l'àmbit de llengües

En plantejar l'avaluació sumativa i certificativa, el criteri bàsic ha de ser la capacitat comunicativa, més concretament la necessària per al desenvolupament de les activitats d'aprenentatge.

Les dades sobre el progrés dels estudiants obtingudes a través de tasques d'avaluació formal .exàmens o altres formats. s'hauran de complementar amb activitats d'avaluació semiformal o informal, com ara l'observació sistematitzada de l'actuació dels estudiants durant les activitats d'aprenentatge, la valoració de dossiers de treball o altres.

Perquè es tasques d'avaluació formal compleixin la funció d'aclarir les prioritats de la matèria, és essencial que inclogui, a més dels escrits, tasques d'avaluació de les competències orals productives.

Per objectivar el grau d'assoliment en cada àmbit de comunicació, oral, escrita i audiovisual es poden fer servir diferents instruments d'observació, com ara les llistes de control, les escales o les graelles d'observació. El Portfolio Europeu de Llengües ofereix un conjunt de descriptors de competències d'inestimable valor per a l'aprenent i el professorat.

Les activitats d'avaluació formativa o formadora són essencials perquè el professorat pugui ajustar progressivament la seva acció docent a les necessitats dels estudiants i perquè l'alumnat esdevingui agent del seu progrés.

Les activitats d'autoavaluació i coavaluació, a més, són essencials per al desenvolupament de l'autonomia de l'aprenent, que li ha de permetre fixar-se metes realistes d'aprenentatge, i planificar i executar les accions convenientes i necessàries per aconseguir-les.

Les activitats d'autoavaluació i coavaluació són especialment profitoses si es presenten associades al sistema d'avaluació sumativa. Per aquesta raó, es recomana que els estudiants aprenguin a fer servir les escales de descriptors que el professorat fa servir en l'avaluació sumativa, si cal, mitjançant versions simplificades.

Llengua catalana i literatura, llengua castellana i literatura

OBJECTIUS

Les matèries de llengua catalana i literatura i de llengua castellana i literatura del batxillerat tenen com a finalitat el desenvolupament de les capacitats següents:

1. Valorar les llengües com a mitjans per comunicar i per a la cohesió social, com a eines d'aprenentatge, i com a instruments d'accés a l'oci i al plaer estètic.
2. Llegir, analitzar, explicar, apreciar i valorar de manera crítica els textos literaris, per tal d'entendre'ls i d'interpretar-los d'acord amb els diferents contextos històrics i socials.
3. Potenciar la capacitat d'imaginació i d'abstracció, per descobrir la literatura com a via de representació i interpretació del món i de la vida, cosa que comporta un enriquiment personal directament relacionat amb la capacitat per gaudir del plaer estètic.
4. Expressar oralment, per escrit i amb l'ús d'altres mitjans complementaris, la reflexió que genera la lectura i l'anàlisi de textos literaris.
5. Participar de manera activa, reflexiva i crítica en interaccions comunicatives de diferent forma, necessàries per a la realització de les tasques, la construcció de coneixements o la participació en la vida social.
6. Comprendre discursos orals, escrits i audiovisuals propis dels diferents contextos de la vida social i cultural, i especialment dels àmbits acadèmics i dels mitjans de comunicació.
7. Emprar correctament la llengua i el llenguatge audiovisual en diferents situacions i amb diferents finalitats, especialment en l'àmbit acadèmic. Prendre consciència de la pròpia manera d'expressar-se per millorar l'eficàcia comunicativa.
8. Fer del coneixement gramatical una eina eficaç per aprofundir en la comprensió, anàlisi i comentari de textos i, en general, en la millora de l'ús de la llengua.
9. Obtenir, interpretar i valorar informacions de diversos tipus i opinions diferents, emprant amb autonomia i esperit crític les tecnologies de la informació i la comunicació.
10. Conèixer i valorar la riquesa de la realitat plurilingüe i pluricultural del món actual i més concretament de Catalunya i d'Espanya. Conèixer les característiques generals dels períodes de la literatura en llengua catalana i castellana, així com els autors i les obres rellevants.
11. Analitzar els diferents usos socials de les llengües i evitar els estereotips lingüístics que comporten judicis de valor i prejudicis.

CONTINGUTS

Primer curs

Dimensió estètica i literària

Participació en converses sobre textos literaris

- Gestió fluida i espontània de les interaccions orals en la realització de comentaris literaris i per a la construcció del coneixement.
- Ús de les estratègies necessàries per adequar-se en cada moment als altres participants en la interacció i per col·laborar-hi eficaçment.
- Ús de les estratègies necessàries per prendre la paraula o intervenir en el moment adequat i col·laborant perquè la interacció sigui reeixida; també per defensar els punts de vista personals sobre literatura amb precisió i respecte vers les altres persones.
- Participació en converses sobre literatura amb flexibilitat i eficàcia, matisant les opinions pròpies i responent adequadament en situacions d'humor, doble sentit, formals o de caire col·loquial.
- Coneixement del registre oral formal i el seu ús en les exposicions individuals o de grup, en les manifestacions argumentades pròpies de la interacció.

Comprensió de discursos literaris

- Lectura, anàlisi i comprensió crítica de textos literaris, per tal d'interpretar l'expressió de diferents contextos històrics i socials, i a fi que ajudin a l'enriquiment personal i a la descoberta del plaer estètic.
- Lectura en veu alta i comentari d'obres breus i de fragments representatius de les diferents èpoques, gèneres i moviments, de manera que es reconeixin les formes literàries característiques, es prengui consciència de certs temes i de l'evolució de la manera de tractar-los.
- Comentari interpretatiu de textos literaris rellevants de la nostra història, tot relacionant-los amb els corrents estètics i literaris en els quals s'inscriuen i per fer la comparació amb altres obres de la literatura universal.
- Consolidació de l'autonomia lectora i valoració de la literatura per al coneixement d'altres mons, temps i cultures.
- Utilització autònoma de la biblioteca del centre, de les de l'entorn i també de biblioteques virtuals.
- Comprensió, anàlisi i caracterització dels recursos propis del món de la ficció (especialment de la literària) en la societat actual.

Producció de discursos orals, escrits i audiovisuals

- Elaboració d'un discurs crític argumentat a partir de la lectura dels textos literaris, amb adequació, coherència, cohesió i correcció lingüística.
- Elaboració de textos amb voluntat literària a partir de l'anàlisi i la imitació tècnica de models dels escriptors i escriptores que han estat objecte d'anàlisi.
- Planificació de l'estructura del discurs en relació amb els gèneres tradicionals: prosa, poesia i teatre.
- Composició escrita i audiovisual de breus seqüències de teatre, cançó, guió cinematogràfic, còmic, publicitat, etc., amb especial atenció al llenguatge literari.

Coneixement dels textos clàssics de la literatura

- Coneixement de la tradició literària (oral i escrita) a partir del contacte directe amb el text i amb l'ajut complementari d'altres mitjans.
- Identificació de la simbologia, dels estereotips i dels tòpics de l'imaginari col·lectiu en textos literaris, i amb l'ajut de recursos audiovisuals (cançons, pel·lícules, etc.).
- Identificació i contextualització de manifestacions literàries diverses en l'estructura dels diferents gèneres literaris, tal com apareixen en els contextos històrics i culturals: narratius, poètics, teatrals o d'altres.
- Reconeixement de les convencions, interpretacions i adaptacions d'obres representatives de la nostra història literària en el teatre, el cinema i en altres manifestacions estètiques.
- Identificació de les formes retòriques que constitueixen els recursos més habituals del llenguatge literari.
- Reflexió sobre els grans temes de la literatura, relacionant-los amb obres de gèneres diversos i focalitzant-ho, bàsicament, en autors i autores contemporanis.
- Coneixement de les convencions, interpretacions i adaptacions d'obres representatives de la història literària en el teatre, el cinema i en altres manifestacions estètiques.

Literatura catalana

- Les formes i els temes narratius al llarg de la història: de la prosa de Ramon Llull a la novel·la cavalleresca: Tirant lo Blanc i Curial e Güelfa. Literatura popular: les rondalles. El desenvolupament de la novel·la realista i naturalista: Narcís Oller. Els nous models narratius en el segle XX: narrativa modernista (Caterina Albert, Víctor Català, Prudenci Bertrana, Joaquim Ruyra), narrativa de postguerra i contemporània (Llorenç Villalonga, Mercè Rodoreda, Pere Calders, Manuel de Pedrolo).

- Poesia: formes i temes. De la poesia trobadoresca a la poesia del segle XV: Ausiàs March. La poesia popular: el cançoner. La Renaixença: poesia romàntica (Jacint Verdaguer). La poesia del segle XX: la poesia modernista (Joan Maragall, l'Escola mallorquina), la poesia noucentista (Josep Carner), la poesia avantgardista (Joan Salvat-Papasseit), la poesia de tradició simbolista (Carles Riba, J.V. Foix), la poesia de postguerra (Salvador Espriu, Pere Quart), la poesia contemporània (Miquel Martí i Pol, Gabriel Ferrater).
- Teatre: formes i temes. Dels orígens del teatre al teatre del segle XIX: la Renaixença (Àngel Guimerà). El teatre del segle XX: teatre modernista (Santiago Rusiñol, Joan Puig i Ferrater), el teatre de Josep M. de Sagarra, teatre de postguerra (Joan Oliver), teatre contemporani (Joan Brossa).
- L'assaig i el memorialisme al llarg del segle XX (Josep Pla i Joan Fuster).

Literatura castellana

- Les formes i els temes narratius al llarg de la història: de l'èpica medieval i les formes tradicionals del relat a la novel·la: Poema de Mio Cid, El conde Lucanor, la novel·la sentimental, el Amadís de Gaula. El Lazarillo de Tormes. Cervantes i la novel·la moderna. El desenvolupament de la novel·la realista i naturalista en el segle XIX. De la novel·la realista i naturalista (Benito Pérez Galdós, Leopoldo Alas .Clarín. i Pardo Bazán) als nous models narratius en el segle XX (Pío Baroja, Miguel Delibes, Sánchez Ferlosio, Camilo José Cela, Martín Gaité). La novel·la i el conte hispanoamericans en la segona meitat del segle XX.
- La poesia: formes i temes. De la lírica popular i culta de l'edat mitjana (lírica tradicional i la .cuaderna vía., el Romancero, el Libro de Buen Amor, Jorge Manrique i la poesia de Cancionero) a les noves formes i temes de la poesia del Renaixement i el barroc (Garcilaso, Fray Luis de León, San Juan de la Cruz, Lope de Vega, Quevedo, Góngora). La poesia didàctica del segle XVIII. Les innovacions de la lírica romàntica: Espronceda. De les innovacions de la lírica romàntica i el simbolisme a les avantguardes (Bécquer, Rosalía de Castro, Juan Ramón Jiménez, Machado, Jorge Guillén, Federico García Lorca, Miguel Hernández). Tendències de la lírica en la segona meitat del segle XX: Blas de Otero, Jaime Gil de Biedma, Claudio Rodríguez. La presència de la poesia hispanoamericana.
- El teatre: formes i temes. Dels orígens del teatre en l'edat mitjana al teatre modern. La Celestina i Juan del Encina. Lope de Vega i el teatre clàssic espanyol (Calderón de la Barca, Tirso de Molina): característiques, significat històric i influència en el teatre posterior. Del teatre romàntic (Duque de Rivas, Zorrilla) a la tradició i renovació en el teatre del segle XX: Valle Inclán, Buero Vallejo, Miguel Mihura.

- L'assaig: els orígens del periodisme i de l'assaig en els segles XVIII i XIX (Feijoo, Jovellanos). L'evolució de l'assaig al llarg del segle XX: Ortega y Gasset, l'assagisme contemporani.

Dimensió de recerca i tractament de la informació

- Ideació, planificació i execució individual o en grup de projectes de recerca en literatura, en la realització dels quals calgui la captació, selecció processament i interpretació de dades i la comunicació oral, escrita i/o audiovisual dels resultats.
- Identificació i localització de la informació contrastant-ne el rigor i la credibilitat.
- Elaboració de continguts interpretant la vinculació entre informació diversa i ampliant el coneixement.
- Elaboració del producte final amb la forma i el contingut adients.
- Comunicació pertinent del producte final i de les conclusions, a partir del coneixement dels canals de difusió.
- Ús de les eines TIC per a l'elaboració i la comunicació del coneixement.
- Consciència de la dimensió ètica del maneig i ús de la informació (conèixer la manera adequada de respectar els drets d'autoria, de citar adequadament les fonts consultades seguint alguna norma acceptada, d'ús ètic de la informació obtinguda).

Continguts comuns amb altres matèries

- Interacció, comprensió i expressió de missatges orals, escrits i audiovisuals.

CRITERIS D'AVUACIÓ

1. Llegir, analitzar, comprendre, interpretar i comentar els aspectes contextuais, referencials i vivencials d'obres escrites o audiovisuals de reconeguda vàlua literària o estètica, en la mesura que estableixen una clara relació entre la ficció, l'artificiositat i la realitat humana i com a expressió del context històric i social al qual pertanyen.
2. Identificar els diversos gèneres literaris i les seves característiques, i també els grans temes de la literatura, les icones de l'imaginari col·lectiu i els recursos literaris en les obres de la literatura, tant dins la nostra cultura com en altres manifestacions culturals universals.
3. Elaborar textos escrits amb finalitat estètica, a partir de l'anàlisi, imitació o inspiració en models dels escriptors i escriptores que han estat objecte d'anàlisi, aportant elements de la pròpia creativitat i de la visió personal i col·lectiva de la realitat, utilitzant els gèneres que són pertinents en cada creació i planificant el discurs adaptant-lo a les característiques.

4. Conversar de manera raonada usant les estratègies necessàries per superar col·laborativament les dificultats que poden sorgir en les situacions comunicatives pròpies de les tasques acadèmiques, fent ús dels elements verbals i no verbals adequats a cada situació.
5. Realitzar treballs sobre temes literaris, tenint en compte els components d'un treball acadèmic i tenint cura de la comunicació dels resultats, nous coneixements o el producte final de forma oral, escrita o audiovisual de manera que respecti la formalitat pròpia d'aquests treballs.
6. Planificar la captació i selecció de la informació amb les valoracions crítiques de les fonts emprades; elaborar i organitzar la informació obtinguda per tal que sigui susceptible d'anàlisi i discussió, i afavoreixi la construcció de nous coneixements.
7. Llegir significativament durant el curs les obres programades de les literatures catalana i castellana, tot valorant la capacitat de comprensió i d'interpretació, així com l'enriquiment personal aportat.
8. Cooperar amb els companys i companyes en la realització de tasques d'aprenentatge, tot demostrant capacitat d'organitzar-se, responsabilitzar-se, compartir la informació i avaluar el funcionament de l'equip de treball.
9. Aplicar sistemàticament els coneixements metacognitius, lingüístics, sociolingüístics, pragmàtics, discursius (adequació, coherència i cohesió) i de correcció en l'elaboració de textos orals, escrits i audiovisuals propis, de manera que es promogui l'assoliment de l'autonomia i el rigor en la correcció i autoavaluació de les pròpies competències comunicatives.

Segon curs

Dimensió comunicativa

Participació en interaccions orals, escrites i audiovisuals

- Gestió fluida i espontània de les interaccions orals escrites i audiovisuals per a la realització de les tasques acadèmiques i per a la construcció del coneixement.
- Ús de les estratègies necessàries per adequar-se en cada moment als altres participants en la interacció i per col·laborar-hi eficaçment, sigui quin sigui el domini que tinguin de la llengua.
- Ús de les estratègies necessàries per prendre la paraula o intervenir en el moment adequat i col·laborant perquè la interacció sigui reeixida; també per defensar els punts de vista personals amb precisió i respecte vers les altres persones.
- Participació en converses i discussions amb flexibilitat i eficàcia, matisant les pròpies opinions i responent adequadament en situacions d'humor, doble sentit, formals o de caire col·loquial.

Comprensió de discursos orals, escrits i audiovisuals

- Observació atenta de la varietat de discursos, identificació del registre lingüístic i del gènere o tipologia, si escau, i anàlisi pragmàtica dels discursos per a una captació rigorosa del contingut, a fi d'adoptar una posició crítica en la seva interpretació.
- Lectura i treball sistemàtic de diversos discursos, amb interpretació guiada de les idees complexes i posicionament crític davant el text literari, els mitjans de comunicació o altres.
- Identificació i contextualització de manifestacions mediàtiques diverses, amb atenció especial a l'estructura dels gèneres literaris i periodístics.
- Interpretació crítica de textos literaris, dels mitjans de comunicació i de la vida acadèmica on es desenvolupin missatges amb referències socioculturals complexes.
- Utilització autònoma de la biblioteca del centre, de les de l'entorn i de les biblioteques virtuals.

Producció de discursos orals, escrits i audiovisuals

- Cerca i elaboració de conceptes o idees útils per a l'organització i per al desenvolupament general del discurs, i posicionament o comentari crític sobre la informació elaborada.
- Coneixement i ús de les tècniques de maneig de les idees per a l'elaboració de discursos, aplicant els coneixements adquirits també en altres matèries: presa d'apunts, pluja d'idees, ordenació en esquemes i mapes conceptuals, etc.

- Planificació de l'estructura del discurs en relació amb els gèneres dins de cada registre, fonamentalment en els dels mitjans de comunicació.
- Organització del discurs en funció de l'ús de recursos verbals i no verbals (audiovisuals) de suport, atenent al nivell d'interacció amb altres parlants (dialèctica, correcció, assertivitat).
- Coneixement i ús de les tècniques de comunicació audiovisual, tot relacionant els elements verbals i no verbals amb l'expressió i la presentació de les idees, experiències o sentiments.
- Elaboració de missatges orals, escrits i audiovisuals a partir de les estructures de cadascuna de les tipologies textuals o audiovisuals concretes.
- Aplicació de la reflexió metalingüística i metacognitiva (adequació, coherència, cohesió i correcció) com a base de regulació en l'elaboració de les produccions pròpies i en la seva presentació final.

Coneixements per a la millora de la comprensió i expressió

- Anàlisi i reconeixement de les exigències dels diferents tipus de text que possibiliti la interiorització de les diverses regles de funcionament i el seu ús conscient.
- Aplicació reflexiva de les característiques lingüístiques segons les diferents necessitats discursives: persuasió, explicació, manament, expressió de la pròpia opinió, narració, descripció objectiva de fets o situacions, etc.
- Ús de connectors, tant per fer front a les necessitats anafòriques per aconseguir la cohesió textual, com dels marcadors de les relacions entre els diferents segments significatius (adverbis, locucions, conjuncions, preposicions, etc.).
- Anàlisi de les relacions significatives entre les paraules en relació amb la coherència dels textos i la seva adequació al context, amb una atenció especial als contextos acadèmics i socials.
- Reconeixement dels diferents nivells d'ús de la llengua i de les necessàries convencions que cada ús comporta.
- Ús de les normes ortogràfiques, gramaticals i tipogràfiques en la realització dels textos propis.
- Reconeixement i ús dels recursos lingüístics i paralingüístics d'inclusió dels discursos i les aportacions dels altres en el propi (citacions, referències, etc.).
- Reconeixement i ús de la correlació entre la imatge, el so, el gest i la paraula en els productes comunicatius orals i audiovisuals.
- Capacitat d'usar els coneixements sobre el funcionament de la llengua per a l'autoavaluació i correcció de les produccions pròpies.

Dimensió de recerca i tractament de la informació

- Elaboració de textos en la realització dels quals calgui la captació, selecció processament i interpretació de dades i la comunicació oral, escrita i/o audiovisual dels resultats.
- Identificació i localització de la informació contrastant el rigor i la credibilitat.
- Elaboració de continguts interpretant la vinculació entre diverses informacions i ampliant el coneixement.
- Elaboració del producte final amb la forma i el contingut adients.
- Comunicació pertinent del producte final i de les conclusions, a partir del coneixement dels canals de difusió.
- Ús de les eines TIC per a l'elaboració i la comunicació del coneixement.
- Consciència de la dimensió ètica del maneig i ús de la informació (conèixer la manera adequada de respectar els drets d'autoria, de citar adequadament les fonts consultades seguint alguna norma acceptada, d'ús ètic de la informació obtinguda, etc.).

Dimensió plurilingüe i intercultural

Coneixement del funcionament de la llengua i el seu aprenentatge

- Estratègies per a l'anàlisi dels recursos verbals i no verbals de les llengües que s'utilitzen en la construcció de la comunicació o discurs oral, escrit o audiovisual.
- Coneixement dels trets comuns i diferencials de les llengües, especialment de la seva organització en sistemes interconnectats: el so (i els sistemes d'escriptura), les paraules (creació i derivació, construcció de significats, els manlleus, les paraules internacionals, etc.), la manera d'organitzar-les i les oracions (ordre de les paraules, temps verbals, components de les oracions, etc.), i els discursos (connexions entre idees o els diferents tipus de text).
- Reflexió sobre els usos socials de la llengua. La llengua i el poder: sexisme, violència i discriminació sociocultural en els usos lingüístics.

Coneixement de les llengües

- Reconeixement i valoració de la situació de les llengües al món. Famílies de llengües i la seva evolució (naixement, vida i mort) i les polítiques que atenyen aquestes situacions.
- Coneixement de la situació lingüística a Europa, Espanya i Catalunya: les famílies de llengües; llengües europees i les de l'emigració; les varietats dintre una llengua; territoris on es parlen les llengües europees.

Comunicació en situacions multilingües

- Percepció de les dificultats de comunicació amb persones que parlen altres llengües, especialment amb les de l'entorn més proper. Ús de les estratègies necessàries per resoldre aquestes dificultats i altres que es poden produir en situacions d'interacció multilingüe o pluricultural, tot acceptant les peculiaritats de les altres llengües o cultures presents.
- Identificació i adaptació a les característiques de les diferents cultures presents en situacions multilingües; gestió de l'alternança de llengües (o de les varietats d'una mateixa llengua) presents en aquestes situacions i de les rutines conversacionals segons les necessitats de comunicació, de manera que es faciliti la cooperació per dur a bon port la interacció.
- Domini de la competència comunicativa en més d'una llengua per realitzar intercanvis comunicatius amb parlants d'altres llengües en situacions multilingües: quotidianes en els mitjans de comunicació, al carrer o en l'ús de les TIC, en especial per a la realització de tasques acadèmiques.
- Ús del coneixement de les llengües romàniques com a bagatge que facilita l'accés a altres llengües de la mateixa família, especialment en la comprensió de textos escrits.

Actituds i llengua

- Consciència de pertinença a una comunitat lingüística, social i cultural on el català és vehicle de cohesió social i per a la construcció de la identitat i de la cultura. Alhora sensibilitat per comprendre la complexitat i diversitat de relacions que cadascú manté amb les llengües i cultures.
- Valoració crítica i rebuig dels prejudicis relatius a les llengües: llengües fàcils i difícils; llengües primitives i llengües de cultura; llengües sense gramàtica; llengües aptes per a la ciència; llengües superiors i inferiors; llengües riques i matisades, i llengües pobres.
- Valoració positiva i respecte vers les persones que parlen altres llengües o varietat lingüística, amb interès per conèixer i apreciar la cultura, història, geografia, folklore, literatura i costums dels llocs d'origen de l'alumnat nouvingut a les aules.
- Reconeixement i actitud crítica davant els missatges que suposin qualsevol tipus de discriminació rebuig o negació d'altri, i voluntat de superar els prejudicis. Ús d'un llenguatge no discriminatori i respectuós amb les diferències.
- Consciència de les pròpies actituds davant les diferències de llengües i cultures, i valoració de la riquesa que comporta l'acceptació de la varietat lingüística i cultural.

Continguts comuns amb altres matèries

- Interacció, comprensió i expressió de missatges orals, escrits i audiovisuals.

CRITERIS D'AVALUACIÓ

1. Comentar el contingut de textos orals, escrits o audiovisuals per tal de confrontar-los amb els propis coneixements o amb informació obtinguda en altres fonts, i adoptar una posició crítica, ben argumentada i constructora de l'opinió personal.
2. Realitzar exposicions orals on es desenvolupin temes d'un àmbit curricular, social, cultural o literari, després d'haver realitzat un procés de documentació, d'organització d'idees i de planificació de l'estructura del discurs, i adequar les tècniques de suport audiovisual a la dinàmica de l'exposició i a les especificitats dels destinataris i destinatàries.
3. Elaborar missatges escrits amb finalitats diverses, tot adaptant l'estructura de cadascun dels textos al tipus de discurs que més s'adigui amb les necessitats comunicatives, tot valorant la reflexió i l'aplicació dels criteris d'adequació, coherència, cohesió i correcció en el producte final.
4. Aplicar sistemàticament els coneixements metacognitius, lingüístics, sociolingüístics, pragmàtics, discursius (adequació, coherència i cohesió) i de correcció com a base de regulació en l'elaboració de textos orals, escrits i audiovisuals propis, de manera que es promogui l'assoliment de l'autonomia i el rigor en la correcció i autoavaluació de les pròpies habilitats comunicatives.
5. Realitzar textos sobre temes literaris o relacionats amb temàtiques d'actualitat social o cultural dels mitjans de comunicació, tenint en compte els components d'un treball acadèmic i tenint cura de la comunicació dels resultats, nous coneixements o el producte final de forma oral, escrita o audiovisual, de manera que respecti la formalitat pròpia d'aquests treballs.
6. Llegir significativament durant el curs les obres programades de les literatures catalana i castellana, tot valorant l'enriquiment personal aportat.
7. Planificar la captació i la selecció de la informació amb les valoracions crítiques de les fonts emprades; elaborar i organitzar la informació obtinguda per tal que sigui susceptible d'anàlisi i discussió, i afavoreixi la construcció de nous coneixements.
8. Cooperar amb els companys i companyes en la realització de tasques d'aprenentatge demostrant capacitat d'organitzar-se, responsabilitzar-se, compartir la informació i avaluar el funcionament de l'equip de treball.
9. Analitzar i valorar críticament l'ús de la llengua com a transmissora de pensament objectiu i subjectiu i, en aquest sentit, subjecta a les normes socials i de convivència, al dret de les persones, a les relacions d'igualtat i de tracte interpersonal, tot defugint els prejudicis associats a determinats usos lingüístics que representen exclusió, rebuig o negació d'altri.

10. Conèixer i valorar la riquesa lingüística que representa la realitat social de Catalunya i d'Espanya i establir relacions semàntiques, lèxiques i estructurals entre les pròpies llengües d'ús i les altres llengües de la comunitat lingüística internacional. Conèixer les característiques generals de l'espanyol d'Amèrica i algunes de les seves varietats.

Llengües estrangeres

OBJECTIUS

La matèria de llengües estrangeres del batxillerat té com a finalitat el desenvolupament de les capacitats següents:

1. Valorar les llengües estrangeres com a mitjans per comunicar, com a eines d'aprenentatge, tant per accedir a altres coneixements i informació, com per transformar-los o crear-ne de nous i com a instrument que obre possibilitats d'accés al lleure i al plaer estètic.
2. Participar en converses cara a cara, telefòniques o electròniques amb parlants nadius i no nadius sobre temes relatius a l'entorn on es mou l'aprenent, com ara els estudis, el lleure, el dia a dia o els temes d'actualitat, i fer front a la major part de situacions lingüístiques que poden aparèixer en el moment que la llengua objecte d'aprenentatge esdevé la principal llengua de comunicació (viatges, intercanvis, etc.).
3. Produir un discurs eficaç, senzill i coherent sobre temes que són familiars o d'interès personal i descriure fets i experiències, somnis, esperances i ambicions, i aportar raons i explicacions de les opinions i projectes de manera breu i entenedora.
4. Comprendre les idees principals d'informació oral i escrita clara sobre temes relatius a l'entorn on es mou l'aprenent: els estudis, el lleure, el dia a dia, i de temes d'actualitat.
5. Comprendre globalment i gaudir d'obres completes originals rellevants per als aprenents, com ara contes o novel·les breus, pel·lícules, documentals, còmics, cançons, produccions digitals, etc., fent servir, si escau, diferents tipus de suport (diccionaris, glossaris, subtítols, etc.).
6. Desenvolupar una actitud de reflexió sobre la llengua en la comunicació amb la finalitat de millorar les produccions pròpies i comprendre les dels altres, mostrant una capacitat de raonament pròpia i esperit crític.
7. Prendre consciència del propi procés d'aprenentatge, de les estratègies per aprendre i dels recursos a l'abast, i desenvolupar un grau d'autonomia tal que al final de l'escolaritat permeti prosseguir l'aprenentatge de les llengües estrangeres ensenyades al centre, i iniciar-se en l'aprenentatge d'altres llengües.
8. Valorar críticament diferents expressions culturals i artístiques lligades a la realitat lingüística i social de les comunitats que parlen la llengua estrangera, per tal d'aconseguir una millor comprensió de cultures diferents de la pròpia, i una millor comunicació amb els seus parlants, comprnent alhora el valor relatiu de les convencions socioculturals.
9. Conèixer i valorar la riquesa de la realitat multilingüe i pluricultural del món actual. Prendre consciència de les varietats d'ús de la llengua meta com a llengua primera, segona o llengua de comunicació internacional en diferents zones geogràfiques del món, i en diferents àmbits d'ús: comerç, ciència, lleure, relacions personals, etc.

10. Acceptar com a part ineludible de l'aprenentatge l'ansietat produïda quan es troben entrebancs en la comunicació en llengua estrangera. Desenvolupar estratègies per superar la inseguretat d'un mateix o mateixa, i sensibilitat envers les dificultats dels parlants al·lòctons quan parlen la pròpia llengua.

Primer curs

Dimensió comunicativa

Participació en interaccions orals, escrites i audiovisuals

- Utilització de manera habitual de la llengua estrangera com a llengua vehicular a classe.
- Participació activa en converses reals cara a cara i a través de mitjans electrònics, que abordin diverses situacions i temes rellevants per a l'aprenent.
- Ajustament de la manera d'intervenir en la conversa tenint en compte el grau de familiaritat amb l'interlocutor i el grau de formalitat del context.
- Presa i cessió del torn de paraula de manera apropiada.
- Comprovació de la comprensió quan es troben dificultats en la conversa, i demanda i oferiment d'aclariments.
- Participació activa en discussions o debats orals sobre temes familiars i rellevants per a l'aprenent, o en fòrums digitals, escoltant o llegint atentament, expressant de manera breu la pròpia opinió.
- Correspondència informal simple amb finalitats diverses, tant en suport paper com per via electrònica, respectant les convencions de cada gènere i mostrant nivells de correcció formal suficients per a l'eficàcia del missatge.

Comprensió de discursos orals, escrits i audiovisuals

- Alt grau de comprensió del discurs propi de l'aula tant oral com per escrit: instruccions per executar les tasques de classe, organització de la feina, explicacions del professorat i dels companys i companyes.
- Comprensió bàsica de la funció i la intenció discursiva principal de diferents documents orals i escrits.
- Comprensió dels elements centrals de narracions, explicacions i converses autèntiques enregistrades en àudio o vídeo amb durada, complexitat cognitiva, lingüística i discursiva limitades, en condicions determinades: situacions de la vida quotidiana, en varietats estàndard de la llengua, amb unes condicions d'audibilitat i intel·ligibilitat favorables.
- Identificació de les idees principals i extracció d'informació específica principal de varietat de tipus de textos orals i escrits sobre temàtiques d'actualitat, d'interès general i de divulgació de diferents camps del saber provinents de mitjans no especialitzats.
- Inferències a partir del context lingüístic, paralingüístic i no lingüístic, en textos orals i escrits.

- Iniciació a la interpretació de titulars de premsa sobre notícies d'interès per a l'aprenent.
- Lectura extensiva de novel·les graduades i d'obres amb valor literari accessibles, completes o adaptades.

Producció de discursos orals, escrits i audiovisuals

- Narració oral o escrita simple i eficient d'episodis biogràfics, anècdotes personals i relats històrics o de ficció molt breus.
- Descripció oral o escrita de persones, objectes i llocs amb una finalitat comunicativa.
- Explicacions senzilles a l'entorn d'un tema interessant prèviament preparat, tot explicant raonadament les opcions personals, amb el suport d'elements visuals i/o d'un breu esquema.
- Argumentació bàsica de les idees pròpies en debats o discussions a l'aula.
- Exposició oral de treballs personals o de grup, elaborats amb anterioritat, on s'estableixen relacions de causa i efecte.
- Recitació o dramatització de textos propis o aliens en actuacions en directe preparades amb anterioritat, o enregistrades en àudio o vídeo.
- Coneixements del funcionament de la llengua i el seu aprenentatge
- Reflexió a partir d'activitats de comunicació sobre algunes regles bàsiques de funcionament del sistema gramatical (fonologia, morfosintaxi, semàntica) i sobre normes pragmàtiques i discursives bàsiques, mitjançant processos d'inducció o deducció.
- Interrelació i integració dels coneixements sobre la llengua i la comunicació adquirits en diferents contextos d'aprenentatge formal i no formal (classes de llengües primeres i estrangeres, classes d'altres matèries, vida escolar i privada).
- Utilització eficient dels coneixements sobre la llengua i la comunicació adquirits en diversos contextos formals i no formals per millorar la comprensió i l'expressió en llengua estrangera.
- Presa de consciència sobre els propis processos d'aprenentatge de la llengua, la utilitat de les estratègies desenvolupades en la comprensió i producció de missatges.
- Autoavaluació de les pròpies fortaleses, dificultats en l'aprenentatge i competències en llengua estrangera assolides. Identificació dels progressos i d'àrees de millora prioritàries.
- Presa de consciència sobre la influència dels aspectes emocionals en l'aprenentatge de la llengua estrangera, i desenvolupament d'estratègies per superar la inseguretat pròpia del parlant al·lòcton.

Dimensió de recerca i tractament de la informació

- Interpretació d'informació presentada de manera gràfica, com ara en taules, diagrames o esquemes, similars als emprats en la vida quotidiana.
- Ús eficaç de material de consulta tant per trobar informació (enciclopèdies, revistes, llibres de divulgació, pàgines web) com per millorar les capacitats de comprensió i expressió (diccionaris i gramàtiques).
- Discriminació crítica de la fiabilitat de les fonts d'informació consultades.
- Col·laboració per resoldre en equip tasques de tipus cognoscitiu o social, com ara resoldre un problema de lògica o decidir l'organització ideal d'un grup social, i autoavaluació de la capacitat per treballar en equip.
- Elaboració, individualment o en grup, de treballs de tipus acadèmics sobre una àrea cultural o científica d'interès per a l'alumnat: història, literatura, música, ciència, tecnologia etc., respectant les característiques formals d'un treball acadèmic, després d'haver cercat documentació sobre el tema.
- Redacció i posada en comú oralment d'informes breus i senzills explicant el procés que s'ha seguit per portar a terme una activitat determinada, com ara un petit experiment, i presentar públicament els resultats.
- Planificació i execució, individualment o en grup, de petites recerques o fragments de recerques que impliquin la recollida, processament i interpretació de dades, i la presentació oral de resultats.
- Ús de les eines TIC/TAC per a l'elaboració i la comunicació del coneixement.
- Respecte pels drets d'autoria i citació de fonts segons algun dels estàndards acceptats per la comunitat acadèmica.

Dimensió plurilingüe i intercultural

- Valoració de la riquesa de la realitat multilingüe i pluricultural del món actual i reflexió sobre l'efecte que l'ús de llengües d'àmbit internacional pot tenir en la preservació de la diversitat lingüística.
- Presa de consciència sobre les varietats de la llengua meta en les zones geogràfiques on es parla com a llengua primera o segona; de l'ús que se'n fa com a llengua de comunicació internacional; i de la no-correspondència unívoca entre la llengua meta i les diferents cultures que utilitzen aquesta llengua com a vehicle d'expressió.
- Sensibilitat envers les dificultats dels parlants al·lòctons quan parlen la pròpia llengua.
- Coneixement i valoració dels elements culturals més rellevants.
- Reflexió sobre les similituds i diferències significatives entre costums, comportaments, actituds, valors o creences que prevalen entre parlants de la llengua estrangera i de la pròpia.

- Ús de registres adequats al context, a l'interlocutor, a la intenció comunicativa, al canal de comunicació, al suport, etc.
- Interès per establir intercanvis comunicatius i per conèixer informació cultural dels països on es parla la llengua estrangera.
- Valoració de la llengua estrangera com a mitjà de comunicació i entesa entre pobles, facilitador de l'accés a altres cultures, a altres llengües i com a enriquiment personal.
- Reconeixement de la importància de la llengua estrangera com a mitjà per accedir a coneixements que resultin interessants per al futur acadèmic i professional de l'alumne/a.

Dimensió estètica i literària

- Lectura amb comprensió suficient, facilitada per l'ús de glossaris o d'altres elements de suport, de fragments literaris curosament seleccionats pel seu interès per als aprenents, el seu valor literari o històric i la seva complexitat lingüística.
- Lectura amb comprensió suficient d'alguna obra completa original, amb valor literari, adequada i accessible (novel·la curta, conte, etc.).
- Reacció personal davant d'una obra de valor estètic (literària, cinematogràfica, còmic) expressada oralment o per escrit, usant com a suport anotacions, esquemes, etc.

CRITERIS D'AVALUACIÓ

1. Comprendre sense gaire dificultat les explicacions, instruccions i indicacions detallades del professor/a i les que apareixen en el material de treball escolar.
2. Comprendre les idees principals i els detalls essencials de converses, debats, narracions o explicacions on participen nadius i/o no nadius, tant si s'hi assisteix en directe com si estan enregistrats, sempre que es parli amb claredat i en varietats estàndard de la llengua.
3. Comprendre el sentit general d'obres audiovisuals autèntiques en versió original amb subtítols.
4. Iniciar i mantenir converses informals senzilles amb parlants de la mateixa edat sobre temes d'interès comú.
5. Identificar les dificultats en el flux comunicatiu dins la conversa i desplegar recursos (reformulacions, demandes de repetició, etc.) per reparar els problemes detectats.
6. Prendre la paraula i cedir-la de manera apropiada en converses i debats.
7. Participar en converses i debats de classe per intercanviar idees i opinions, i arribar a acords argumentant breument la pròpia opinió.

8. Explicar amb relativa fluïdesa els propis interessos, experiències personals, plans i il·lusions.
9. Explicar històries, trets biogràfics i anècdotes personals o no-, i descriure persones, objectes i llocs.
10. Fer beus presentacions orals públiques prèviament preparades sobre un tema d'interès (actualitat, contingut acadèmic, petita recerca, etc.) fent servir estratègies per captar i mantenir l'atenció de l'audiència.
11. Explicar breument el procés o el resultat d'un treball propi o de grup, amb el suport de breus anotacions.
12. Llegir amb velocitat i comprensió suficient lectures graduades o novel·les adaptades de nivell mitjà.
13. Comprendre detalladament textos de tipologia diversa i dificultat controlada i realitzar tasques relacionades amb la lectura.
14. Comprendre el sentit global de notícies autèntiques sobre temes rellevants per a l'aprenent, aparegudes en premsa tradicional o electrònica fent servir les informacions que aporten els elements textuais i icònics de la notícia: titular, entradetes, fotos, infograma, seccions del diari, etc.
15. Donada una finalitat determinada, trobar informació rellevant, avaluar la fiabilitat de la font i citar-la de manera adequada.
16. Redactar un text d'un o dos paràgrafs breus sobre un tema pròxim als interessos dels estudiants on s'expliqui de manera ordenada i coherent un fet, idea, opinió, etc., amb correcció formal (ortogràfica i morfosintàctica) bàsica.
17. Cooperar amb els companys en la realització de tasques d'aprenentatge demostrant capacitat d'organització, responsabilització, compartir la informació i avaluar el funcionament de l'equip de treball.
18. Utilitzar els coneixements adquirits a l'aula de llengua estrangera i en altres contextos formals i no formals per millorar l'actuació en llengua meta.

Segon curs

Formen part del segon curs tots els continguts abordats a primer curs, amb nivells lleugerament superiors de fluïdesa, complexitat, correcció, cohesió, coherència i adequació, als quals s'han d'afegir els següents:

Dimensió comunicativa

Participació en interaccions orals, escrites i audiovisuals

- Participació en converses simulades que introdueixin a l'aula una varietat de situacions comunicatives que l'aprenent pot trobar en el present o en un futur pròxim, com ara simulacions d'entrevista de selecció, converses telefòniques, presentació de reclamacions, demandes de serveis o d'informació, etc.
- Participació activa en discussions o debats orals o en fòrums digitals, sobre temes d'alguna complexitat preparats amb antelació escoltant o llegint atentament, expressant acord o desacord i argumentant breument les opinions pròpies, tot respectant les convencions del gènere.
- Impartició d'instruccions de manera que l'interlocutor pugui realitzar una acció de manera adequada en contextos cognitivament més exigents, com ara aprendre a fer servir una eina determinada, etc., adaptant la manera de parlar al grau de comprensió.
- Correspondència informal i amb un cert grau de formalitat, amb finalitats diverses (demanar informació, demanar disculpes, formular una queixa, etc.), tant en suport paper com per via electrònica, respectant les convencions de cada gènere i mostrant nivells de correcció formal superiors.

Comprensió de discursos orals, escrits i audiovisuals

- Comprensió crítica de la funció i la intenció discursiva principal de diferents documents orals i escrits.
- Identificació de les idees principals i extracció d'informació específica principal de varietat de tipus de textos orals i escrits de més gran complexitat lingüística i discursiva sobre temàtiques d'interès general i de divulgació de diferents camps del saber provinents de mitjans no especialitzats.

Producció de discursos orals, escrits i audiovisuals

- En presentacions orals, ús de recursos verbals i no verbals (gestuals, audiovisuals) per tal de captar i mantenir l'atenció de l'audiència, i de facilitar la comprensió del missatge.

- Ús eficient del coneixement adquirit també en altres matèries sobre les tècniques de maneig de les idees per a l'elaboració de discursos: pluja d'idees, organització d'anotacions en esquemes i mapes conceptuals, etc.
- Organització d'idees i planificació de l'estructura del discurs en paràgrafs ordenats segons la funció que cada un compleix en el conjunt del text.
- Redacció de textos persuasius, com ara un assaig, article o discurs, recurrent a l'argumentació i la contraargumentació.
- Redacció d'assaigs de tipus acadèmic a l'entorn d'un tema d'interès, on s'expressin raonadament les opcions personals, seguint un esquema o textos previs com a suport.
- Composició bàsica de textos de gèneres específics que seran útils durant la vida laboral i/o universitària, com per exemple un currículum o una carta d'autopresentació amb organització de la informació, correcció formal i presentació adequades.
- Familiarització amb els principals gèneres electrònics (correu, xat, missatgeria, SMS, fòrum, bloc, etc.) i amb les seves regles específiques de composició i cortesia.

Coneixements del funcionament de la llengua i el seu aprenentatge

- Presa de consciència de les diferències entre el valor literal i el valor pragmàtic dels enunciat, i sensibilització sobre alguns aspectes diferencials en les maneres d'executar diferents actes de parla entre la llengua pròpia i la llengua meta (demandar favors, compliments, acord i desacord, queixes, donar ordres, etc.).
- Identificació dels trets bàsics que caracteritzen un determinat context comunicatiu (relació entre emissor i receptor, finalitat discursiva, grau de formalitat i familiaritat, etc.) i de recursos elementals per adequar-hi el tipus de discurs generat.
- Diversificació bàsica de recursos lingüístics per a l'expressió dels significats volguts: ús d'alguns sinònims, algunes formes alternatives bàsiques de codificar les relacions lògiques entre idees, breu selecció de frases fetes o modismes, etc.
- Presa de consciència sobre les principals dificultats en la producció d'enunciats i textos, i ideació de formes autònomes de treball que facilitin la monitorització i l'autoedició de les pròpies produccions per tal d'aconseguir productes de més qualitat.
- Presa de consciència sobre diferències bàsiques (lèxiques, fonològiques o d'altres) entre les principals varietats geogràfiques estàndard de la llengua meta i reconeixement de la seva legitimitat.

Dimensió de recerca i tractament de la informació

- Explicació de processos històrics, tecnològics o científics estudiats, a partir d'anotacions, diagrames o altres tipus de recursos.
- Planificació i execució, individualment o en grup, de breus recerques o fragments (per exemple, un fragment del treball de recerca oficial de batxillerat) que impliquin la formulació d'hipòtesis, recollida, processament i interpretació de dades, i la presentació de resultats oralment o per escrit, en llengua estrangera, d'una manera clara i precisa.

Dimensió plurilingüe i intercultural

- Presa de consciència sobre les manifestacions culturals arreu el món i de les pràctiques socials diferenciades que es vehiculen per mitjà de la llengua objecte d'estudi.
- Reflexió sobre els usos socials de la llengua i sobre les relacions entre llengua i poder.

Dimensió estètica i literària

Redacció de ressenyes crítiques senzilles sobre una obra literària o una pel·lícula, seguint un esquema o altres ressenyes crítiques com a suport.

CRITERIS D'AVALUACIÓ

Tots els criteris d'avaluació explicats a primer curs, amb nivells lleugerament superiors en fluïdesa, complexitat, correcció, cohesió, coherència i adequació, als quals s'han d'afegir els següents:

1. Comprendre críticament les principals idees dels noticiaris de ràdio i televisió, i en articles de premsa sobre temes rellevants per als estudiants apareguts en mitjans de repercussió internacional.
2. Comprendre el sentit general i les idees principals de còmics, històries, i altres tipus d'obres autèntiques d'extensió limitada.
3. Participar activament en discussions o debats orals o en fòrums digitals, sobre temes d'alguna complexitat preparats amb antelació escoltant o llegint atentament, expressant acord o desacord i argumentant breument les pròpies opinions i respectant les convencions del gènere.
4. Redactar textos de tipologia variada (narratiu, explicatiu, augmentatiu, epistolar, normatiu, dialogat, ressenya crítica, etc.) d'entre 100 i 200 paraules d'extensió sobre temes propers als interessos dels estudiants, temes d'actualitat, interès general o acadèmic, on s'expliqui de manera ordenada i coherent un conjunt d'informació, fets, idees o opinions, amb correcció formal (ortogràfica i morfosintàctica) bàsica, tenint en compte els elements essencials del context comunicatiu real o simulat.